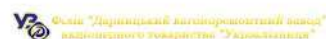

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет залізничного транспорту

МАТЕРІАЛИ

двадцять першої науково-практичної міжнародної конференції
*«Міжнародна транспортна інфраструктура,
індустріальні центри та корпоративна логістика»*
(5-6 червня 2025р. м. Харків, Україна)

MT.KART.EDU.UA

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ
ТРАНСПОРТНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
АТ «УКРАЇНСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ»
CONSERVATOIRE NATIONAL DES ARTS ET MÉTIERS (FRANCE)
INSTITUTE OF AUTOMATIC CONTROL TELEMATICS OF
TRANSPORT (POLAND)
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ
ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ПРОМИСЛОВОСТІ НАН УКРАЇНИ

Матеріали

*Двадцять першої науково-практичної
міжнародної конференції*

**«МІЖНАРОДНА ТРАНСПОРТНА
ІНФРАСТРУКТУРА,
ІНДУСТРІАЛЬНІ ЦЕНТРИ ТА
КОРПОРАТИВНА ЛОГІСТИКА»**

(5 - 6 червня 2025р. м. Харків)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова: *Панченко С.В.*, д.т.н., проф., ректор Українського державного університету залізничного транспорту (Харків).

Заступники голови: *Каграманян А.О.*, к.т.н., доц., проректор з науково-педагогічної роботи .Українського державного університету залізничного транспорту (Харків);
Дикань В.Л., д.е.н., проф., завідувач кафедри економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом Українського державного університету залізничного транспорту (Харків).

Секретаріат:

Толстова А.В. к.е.н., доц., доцент кафедри економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом Українського державного університету залізничного транспорту (Харків).

Шаповал Г.В. к.т.н., доц., заступник декана з денної форми навчання Факультету УПП Українського державного університету залізничного транспорту (Харків).

Примаченко Г.О. к.т.н., доц., доцент кафедри транспортних систем та логістики Українського державного університету залізничного транспорту (Харків).

УДК 330.1

ЕКОНОМІЧНІ І СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

ECONOMIC AND SOCIAL PROBLEMS IN THE CONTEXT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE DEVELOPMENT

канд. екон. наук Є.І. Балака, канд. техн. наук М.Є. Резуненко

Український державний університет залізничного транспорту

PhD (Econ.) E. Balaka, PhD (Tech.) M. Rezunenko

Ukrainian State University of Railway Transport

В теперішній час стрімко наростаючі темпи розвитку штучного інтелекту (ШІ) дають підстави передбачити, що невдовзі він охопить усі елементи соціально-економічної системи і стане вирішальним чинником техніко-технологічної революції як у виробничій, так і в невиробничій сферах, а також виконуватиме переважну більшість управлінських функцій. Швидкий розвиток ШІ забезпечить прискорену автоматизацію всіх процесів в життєдіяльності людства та, в подальшому, їх динамічну трансформацію в суто автоматичні. Як наслідок, це зумовить асимптотичне зниження частки живої праці у всіх соціально-економічних процесах та наблизитиме її до нуля.

Оскільки вартість продукту або послуг традиційно визначається витратами праці людей у минулому (уречевленої в засобах виробництва та предметах праці) та живої праці в ході здійснюваних трудових відносин, то логічно припустити, що впровадження повністю автоматичних процесів на всьому виробничому ланцюзі, від добування сировини до утилізації продукту кінцевого споживання, а також в невиробничій сфері призведе до поступового зникнення категорії вартості, а отже, до обмеження і, в подальшому, унеможливлення (зникнення) товарно-грошових відносин. Таким чином, всебічне поширення і проникнення ШІ у всі цивілізаційні сфери закономірно призведе до зменшення показника ВВП, оскільки він відображає сукупні витрати людської праці, а в подальшому він остаточно втратить свою сутність.

Однак вплив ШІ на ВВП є досить актуальним питанням, і не всі дослідники погоджуються з таким прогнозом. Так, згідно з дослідженнями, представленими у звіті [1], застосування ШІ не змінює фундаментальних принципів розрахунку ВВП. Натомість, воно суттєво впливає на фактори, які формують цей показник. Крім того, дослідження [2], проведене компанією PwC, прогнозує значний економічний вплив штучного інтелекту на світову економіку до 2030 року. У новій доповіді [3] "Технології та

інновації – 2025" організація ЮНКТАД, яка займається питаннями торгівлі та розвитку, подає збалансовану картину ШІ: з одного боку, визнається його великий потенціал, а з іншого – підкреслюється необхідність вживати заходів, щоб зменшити ризики та забезпечити справедливий розподіл вигід. З іншого боку, робота [4] відрізняється стриманим поглядом на потенційний вплив ШІ на економіку, опонуючи оптимістичним прогнозам провідних фінансових інституцій, оскільки її аналіз, підкріплений оцінкою обмеженого потенціалу автоматизації та існуючих технологічних бар'єрів, застерігає від надмірного оптимізму та наголошує на необхідності збалансованого та цілеспрямованого розвитку технологій ШІ для досягнення реального економічного та соціального прогресу.

Можна погодитись з [1-3], що на ранніх етапах розвитку ШІ в розвинутих країнах можливе збільшення ВВП, пов'язане зі зростанням вартості живої праці, проте, на нашу думку, це матиме локальний, фрагментарний і обмежений у часі характер. У зв'язку з цим, за відсутності вартісного вимірювача виробництва внаслідок всебічного застосування автоматичних безлюдних технологічних процесів, замінити його може показник сукупного обсягу виготовленої і спожитої продукції (послуг) в натуральному вимірі. Проте, такий показник неможливий через різноманітність продукції, її найширший асортимент та номенклатуру. Оскільки показник ВВП опосередковано відображає енергетичні витрати людей, то за аналогією з ним концептуально можна уявити, що при повному охопленні ШІ всіх сфер діяльності таким вимірювачем може бути показник витрат енергії природи, яку споживатиме ШІ (звісно, він не позбавлений недоліків, але ця проблема повинна бути предметом невідкладних досліджень). Тому, у перехідний період, рівень використання ШІ можливо оцінювати співвідношенням енергозатрат живої праці й енергозатрат природних джерел на дієздатність ШІ у фізичному вимірі. Це не викликає методичних труднощів, оскільки науці давно відомі енергетичні витрати людей у фізичному вимірі при виконанні різних видів робіт, ККД людського організму тощо. На наш погляд, подальші дослідження повинні бути спрямовані на більш глибоке вивчення економічних і соціальних процесів, пов'язаних з впровадженням ШІ, розробку нових методичних підходів щодо вимірювання економічної діяльності в сучасних умовах та аналіз соціально-економічних наслідків широкого поширення ШІ.

- [1] McKinsey & Company. The economic potential of generative AI: The next productivity frontier. — 2023. 65 p.
- [2] PwC. Sizing the prize: What's the real value of AI for your business and how can you capitalise? - URL: <https://www.pwc.com/gx/en/issues/analytics/assets/pwc-ai-analysis-sizing-the-prize-report.pdf> (дата звернення: 12.05.2025).
- [3] Впровадження штучного інтелекту торкнеться 40% робочих місць — ООН. URL: <https://greenpost.ua/news/vprovadzhennya-shtuchnogo-intelektu-torknetsya-40-robochyh-mists-oon-i87474>. (дата звернення: 12.05.2025).
- [4] A new look at the economics of AI. — 2024. 58 p. URL: <https://mitsloan.mit.edu/ideas-made-to-matter/a-new-look-economics-ai>. (дата звернення: 12.05.2025).

МАТЕРІАЛИ
ДЕВ'ЯТЬ ПЕРШОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
МІЖНАРОДНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«МІЖНАРОДНА ТРАНСПОРТНА ІНФРАСТРУКТУРА,
ІНДУСТРІАЛЬНІ ЦЕНТРИ ТА КОРПОРАТИВНА ЛОГІСТИКА»
(5-6 ЧЕРВНЯ 2025 РОКУ)

Відповідальний за випуск А.В. Толстова

Підписано до друку 25 червня 2025р.
Формат паперу 60X84 1/16. папір писальний.
Умовн.-друк. Арк. **25,45.** Обл.— вид. арк..**26,1.**
Замовлення № Тираж 300. Ціна договірна

Видавництво УкрДУЗТу, свідоцтво ДК № 6100 від 21.03.2018 р.